

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

DYDD LLUN, 29 TACHWEDD 2021

Yn
bressenol: Cynghorydd Jones-Pritchard(Cadeirydd)

Cynghorwyr Goodway, Kelloway, Lay, Naughton, Keith Parry,
Sandrey a/ac Wong

12 : DATGAN BUDDIANNAU

Nid oedd unrhyw ddatganiadau buddiannau yn unol â Chod Ymddygiad yr Aelodau.

13 : COFNODION

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2021 gan y Pwyllgor fel cofnod cywir o'r cyfarfod hwnnw.

14 : GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD - GWEITHGAREDDAU A CHYMORTH GWASANAETH

Gwahoddodd y Cadeirydd Gary Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, i gyflwyno'r adroddiad ar berfformiad Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor ers y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2021.

Roedd yr adroddiad yn cynnwys y materion canlynol:

Cyfarfodydd aml-leoliad

Mae'r Cyngor wedi derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru i ddatblygu system gyfarfod hybrid a oedd yn cael ei defnyddio am y tro cyntaf yn y cyfarfod, gyda'r Cadeirydd a'r Swyddogion yn bresennol yn Ystafell Bwyllgor 4 tra bod aelodau eraill yn mynychu o bell. Defnyddiwyd proses brofi i ddatblygu'r gofynion ar gyfer y system gynadledda newydd a fydd ag amrywiaeth o gyfleusterau a fydd o fudd i gyfarfodydd mewn sawl lleoliad. Roedd y broses gaffael yn cael ei chwblhau a'r gobaith oedd cwblhau'r dyfarniad ar 3 Rhagfyr 2021.

Gwe-ddarlledu

Cyflwynwyd y cyfansymiau gwe-ddarlledu yn yr adroddiad. Y cyfanswm a gyrhaeddwyd erbyn diwedd C2 oedd 86% o'r targed ar gyfer y flwyddyn. Edrychwyd ar gyfarfod diwethaf y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 19 Gorffennaf 2021 87 o weithiau, gyda 17 o safbwyntiau byw a 70 o archifau.

Datblygu Aelodau

Cyflwynodd yr adroddiad wybodaeth am y sesiynau Dysgu i Aelodau a gynhaliwyd a manylion presenoldeb. Nid oedd pob sesiwn yn orfodol. Mae'r Swyddog Monitro a oedd yn bresennol yn y cyfarfod yn darparu gloywi Cod Ymddygiad sy'n orfodol, gyda 64 o Aelodau wedi cwblhau'r hyfforddiant a'r dyddiadau a drefnwyd i eraill wneud hynny. Cyrhaeddwyd y ffigur ar gyfer Hyfforddiant Diogelu ar ôl cymharu, a llunio, ffigurau ar gyfer hyfforddiant a ddarparwyd gan Lywodraethwyr Ysgolion a

ffynonellau eraill. Darparwyd amlinelliad o'r Dysgu a Gynllunnir. Mae Chwipiaid Grŵp wedi gofyn i weithgarwch Datblygu Aelodau ganolbwyntio ar bynciau gorfodol tan ar ôl etholiadau Llywodraeth Leol yn 2022.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Roedd yr Aelodau'n meddwl tybed a allai fod yn briodol gofyn i UNICEF ohirio hyfforddiant Rhan B Hawliau'r Plentyn tan ar ôl yr etholiadau gan y byddai rhai Aelodau'n sefyll i lawr ac eraill heb gael eu hailethol. Dywedodd swyddogion fod y rhan fwyaf o Aelodau wedi cwblhau'r hyfforddiant ond bod rhai a oedd yn weddill, yn bennaf am eu bod newydd gael eu hethol. Nid oedd UNICEF yn gallu darparu hyfforddiant oherwydd y pandemig ond gallant yn awr. Mae'n ofynnol i isafswm o Aelodau fynychu pob sesiwn hyfforddi. Ystyriwyd y byddai'n dda i'r hyfforddiant gael ei gwblhau gan y byddai'n dangos bwriad y Cyngor i ddatblygu'r Ddinas sy'n Dda i Blant. Gellid gohirio'r sesiwn ddilynol tan ar ôl yr etholiad.
- Gofynnodd yr Aelodau am wybodaeth ynghylch a oedd presenoldeb mewn sesiynau hyfforddi yn uwch gyda mynediad o bell nag yr oedd pan oedd yr Aelodau'n bresennol yn bersonol. Dywedwyd wrth yr Aelodau fod sesiynau ar-lein cynnar yn cael eu mynychu'n dda.
- Holodd yr Aelodau a oedd ffordd y gallai Aelodau unigol ganfod pa sesiynau hyfforddi yr oeddent wedi'u mynychu. Dywedodd swyddogion y gallai'r wybodaeth fod ar gael i'r Aelodau.
- Holodd yr Aelodau beth oedd ei gwneud yn ofynnol i Aelodau a fyddai'n sefyll i lawr i fynychu sesiynau dysgu cyn yr etholiadau, a mynegodd y farn y byddai Aelodau sy'n ceisio cael eu hailethol am dreulio amser yn canfasio yn hytrach nag mewn hyfforddiant. Dywedodd swyddogion y byddai'r Aelodau'n elwa o gwblhau'r hyfforddiant.
- Trafododd yr Aelodau a oedd yr hyfforddiant a oedd ar gael i aelodau newydd eu hethol yn addas ar gyfer eu hanghenion. Mynegwyd y farn y byddai mwy o hyfforddiant cyn yr etholiad i ymgeiswyr yn ddefnyddiol. Yn dilyn etholiad, byddai mwy o gyfarwyddyd ymarferol yn rôl Cynghorydd a llywio'r Cyngor yn ddefnyddiol, yn ogystal â mentora a system gyfeillion. Mynegodd rhai Aelodau feirniadaeth o'r hyfforddiant ar gyfer derbyniadau 2017. Dywedodd swyddogion fod y Rhaglen Sefydlu ar Flaenraglen Waith y Pwyllgor. Byddai gwybodaeth am rôl y Cynghorydd a'r cyfarfodydd sydd i ddod ar gael i ymgeiswyr cyn yr etholiad ar wefan y Cyngor. Byddai unrhyw fylchau a nodwyd yn y Rhaglen Sefydlu yn cael sylw.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau fod Chwipiaid y Grŵp, cyn etholiad 2017, wedi nodi eu bod am i fentora gael ei wneud o fewn y Grwpiau ac nad oeddent am i Swyddogion sefydlu strwythur ffurfiol. Anogwyd yr Aelodau i drafod mentora o fewn eu Grwpiau. Mynegwyd y farn y byddai Grwpiau, mae'n debyg, am barhau i gynnal eu mentora eu hunain, ond byddai cyfarwyddo mentoriaid i hyrwyddo cysondeb yn ddefnyddiol. Dywedwyd wrth yr Aelodau y byddai

darpar fentoriaid yn cael eu hadnabod gyda chymorth Grwpiau a byddai gormod o ofynion yn cael eu hyfforddi. Caniatawyd rhywfaint o amrywiad rhwng dulliau grŵp o fentora. Awgrymwyd na fyddai pob Aelod am gael ei fentora o fewn eu Grwpiau eu hunain, yn enwedig lle'r oedd Aelodau benywaidd yn dymuno cael eu mentora gan Aelodau benywaidd eraill. Dywedwyd wrth yr Aelodau fod mentora trawsbleidiol yn bosibl lle y dymunir.

- Anogwyd yr Aelodau hefyd i gyflwyno awgrymiadau i wneud hyfforddiant Cod Ymddygiad yn fwy deniadol ac addysgiadol.

Aelod Etholedig Diogelwch Personol a Diogelwch

Rhodddwyd y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y defnydd o'r ap "People Safe". Nid yw cofrestru ar gyfer yr ap yn orfodol ond anogir pob aelod i wneud hynny. Mae'r ap yn gam sylweddol i fyny o ran amddiffyn Aelodau Etholedig. Mae rhai heriau o ran RhDDC ond ymdrinnir â'r rhain. Bydd yr ap yn cael ei osod ar ffonau symudol yr Aelodau ond mater i Aelodau unigol fyddai a oeddent wedi cofrestru ar gyfer yr ap.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Gofynnodd yr Aelodau am eglurhad ynghylch a ddylai Aelodau Etholedig gofrestru gyda'r Cyngor neu'r darparwr apiau. Dywedodd swyddogion y byddai'r Cyngor yn rhoi manylion Diogel i Bobl am y ddyfais yr oedd yr Aelodau'n ei defnyddio amlaf gyda hwy, boed y Cyngor yn darparu neu'n bersonol. Byddai Pobl Ddiogel yn sefydlu cofrestriad gydag Aelodau Etholedig. Byddai swyddogion yn rheoli rhan o'r porth ac yn gallu defnyddio data.
- Trafododd yr Aelodau nifer y caniatadau a oedd yn angenrheidiol ar fersiwn Android yr ap. Dywedodd swyddogion y byddai'r mater yn cael ei ddilyn.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau fod nifer o bobl wedi sbarduno'r ap yn anfwriadol. Roedd People Safe wedi cynghori defnyddwyr ar sut i leihau sensitifrwydd yr ap. Bydd fideo hyfforddi ar ddefnyddio'r ap yn cael ei ddosbarthu.

Arolwg Proffil Demograffig

Bwriad yr Arolwg oedd darparu data ar gyfansoddiad y Cyngor at ddibenion cymharu â chyfansoddiad poblogaeth y ddinas. Hyd yma roedd 63 o Aelodau Etholedig, 84%, wedi ymateb. Mae swyddogion yn gweithio gyda Chwipiaid Grŵp i gasglu'r data sy'n weddill. Bydd y wybodaeth yn cael ei darparu i'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol.

Gofynnodd yr Aelodau am wybodaeth am gyfansoddiad y pleidiau o'r ymatebwyr. Dywedodd swyddogion fod yr arolwg yn ddiennw. Roedd Chwipiaid Grŵp wedi cyhoeddi rhifau ac roedd Swyddogion wedi cynghori Chwipiaid Grŵp pa rifau nad oeddent wedi derbyn gwybodaeth ganddynt. Nodwyd mai dim ond dadansoddiad o'r Cyngor a allai fod ar gael, gan fod darparu dadansoddiad fesul Plaid yn peryglu tanseilio anhysbysrwydd lle'r oedd Grwpiau Pleidiau bach. Nododd yr Aelodau eu pryder y dylid diogelu preifatrwydd yr Aelodau.

Tîm Gwasanaethau Democrataidd – Gweithgareddau Ychwanegol

Rhodddwyd y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am weithgareddau diweddar yn ychwanegol at y rhai a gynlluniwyd. Roedd cefnogi trefniadau cyfarfodydd hybrid wedi cymryd mwy o amser na'r disgwyl oherwydd cymhlethdod annisgwyl. Roedd angen briffiau ychwanegol gan Aelodau ar amrywiaeth o bynciau. Cafwyd archwiliad mewnol o gydnabyddiaeth ariannol yr Aelodau a oedd yn gofyn am newidiadau i'r argymhellion cychwynnol. Mae Aelodau Annibynnol wedi'u recriwtio ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Pwyllgor Safonau a Moeseg. Mae'r Tîm wedi arwain ar gaffael a gweithredu'r ap People Safe. Darparwyd gwybodaeth ategol ar gyfer cwynion gan Gomisiynydd y Gymraeg. Mae caffael system gynadledda newydd wedi cymryd cryn dipyn o amser ac mae'r gweithredu'n mynd rhagddo. Mae'r broses o gaffael Zoom wedi'i gohirio oherwydd nad yw'n derbyn un taliad, ond mae bellach yn mynd yn ei flaen. Mae ffonau symudol aelodau'n cael eu disodli oherwydd systemau gweithredu obsesiynol. Mae'r Gwasanaethau Democrataidd wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r gofyniad am y System Cwynion, Canmoliaeth ac Ymholiadau. Mae'r Prosesau Perfformiad Corfforaethol newydd wedi'u datblygu gyda mewnbwn Craffu sylweddol. Mae tudalennau gwe'r Pwyllgor Craffu wedi'u hailwampio i gynyddu ymgysylltiad y cyhoedd.

Trefniadau Staffio a Chymorth i Holl Grwpiau'r Cyngor

Mae'r Cyngor yn parhau i brofi cynnydd sylweddol yn y galw am ei wasanaethau. Nid oedd rhai gweithgareddau wedi symud ymlaen cyn belled ag y gobeithiwyd oherwydd blaenoriaethau eraill ac anawsterau amrywiol eraill. Roedd swyddogion yn arbennig o siomedig na fu'n bosibl symud ymlaen gyda Sesiynau Ymgeiswyr Posibl. Byddai caffael staff cymorth pwyllgorau ychwanegol yn lleddfu'r pwysau ar y tîm ac yn caniatáu iddo gefnogi Grwpiau'r Holl Bleidiau.

Canlyniad yr Adolygiad o Ffiniau Llywodraeth Leol

Roedd yr Adolygiad wedi codi nifer y Rhifau Etholedig i 79 a byddai'n arwain at gostau ychwanegol i'r tîm. Byddai hyn yn cael ei adlewyrchu yn y Gyllideb Sylfaenol ar gyfer Gwasanaethau Democrataidd, ond ni fyddai'n cynnwys unrhyw gynydd staffio.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Mynegodd yr Aelodau bryder am yr oedi mewn sesiynau Darpar Ymgeiswyr a meddwl tybed a allai fod yn bosibl rhoi gwybodaeth amgen ar gyfer Darpar Ymgeiswyr.
- Mynegodd yr Aelodau'r farn y dylai Swyddogion bennu eu gofynion staffio ac y dylai Aelodau ddadlau'r achos dros neilltuo costau democratiaeth. Nid oedd yr achos dros staff ychwanegol yn cael ei wneud yn ystod proses y Gyllideb. Dywedodd swyddogion nad oedd proses ar gyfer ceisiadau twf yn y Gyllideb. Gofynnwyd i'r Pwyllgor a yw o'r farn ei bod yn fuddiol cefnogi Gweithgorau Trawsbleidiol. Roedd Adolygu Polisi a Pherfformiad (PRAP) wedi nodi nad oedd yn chwilio am arbedion gan y Gwasanaethau Democrataidd. Pe bai'r Gwasanaethau Democrataidd yn cael eu staffio'n llawn a bod y staff

ychwanegol yn cael eu recriwtio, byddai'n bosibl cefnogi grwpiau trawsbleidiol. Gallai'r anhawster ddod wrth recriwtio staff. Mae diffyg siaradwyr Cymraeg yn y tîm a byddai'n ddymunol mynd i'r afael â hyn.

- Mynegwyd y farn ei bod yn anodd cyfiawnhau swydd sy'n hanfodol i'r Gymraeg os nad oedd yn ofynnol yn aml i'r aelod o staff ddefnyddio'r Gymraeg. Roedd yn bwysicach cael y capasiti sydd ei angen ar y Cyngor i gyflawni ei rwymedigaethau.
- Trafododd yr Aelodau gefnogaeth i grwpiau trawsbleidiol. Mynegwyd y farn y gallai fod yn anodd penderfynu'n fanwl ar gefnogaeth i grwpiau trawsbleidiol cyn yr Etholiad Llywodraeth Leol, ond y gellid gwneud penderfyniad mewn egwyddor ynghylch a ddylai Gwasanaethau Democrataidd fod â'r gallu i ddarparu cymorth o'r fath os oes angen, ac i helpu gyda gweithgareddau eraill.

Panel Taliadau Annibynnol Drafft

Rhodddwyd y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am waith y Panel.

Amnewid Rolau Cyflog Uwch

Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried trefniadau ar gyfer Dirprwyon os bydd salwch neu absenoldeb teuluol, a darparwyd gwybodaeth am drefniadau hysbys.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Dywedwyd wrth yr Aelodau mai'r cyfnod lleiaf cyn y dylai Dirprwyon ddod i rym, ac a allai'r Cyngor dalu Uwch Gyflog ychwanegol uwchlaw'r hyn a ganiateir 19. Mynegodd yr Aelodau'r farn y byddai'n niweidiol i amrywiaeth pe bai pobl yn cael eu llesteirio rhag cymryd yr absenoldeb sydd ei angen arnynt drwy fethu â fforddio gwneud hynny. Byddai'n amhriodol lleihau hawl person i gael cydnabyddiaeth ariannol yn ystod absenoldeb mamolaeth.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau fod y Cyngor yn cael caniatâd i fod yn fwy na nifer y Rolau Cyflog Uwch ond bu'n rhaid iddo hysbysu'r Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol o fewn 14 diwrnod. Dywedwyd wrth yr Aelodau y byddai angen i'r Cyngor gymeradwyo amnewid rhywun nad oedd wedi'i imiwneiddio'n flaenorol mewn rôl Uwch Gyflog.
- Mynegodd yr Aelodau'r farn ei bod yn bwysig peidio â rhoi buddion gwell i Aelodau Etholedig o'i gymharu â'r Cyngor neu weithwyr eraill.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau mai'r cyfnod hwyaf o absenoldeb teuluol neu salwch y gallai'r Cyngor dalu amdano oedd 26 wythnos.
- Trafododd yr Aelodau beth ddylai fod y cyfnod lleiaf cyn i Amnewid ddechrau. Cytunodd yr Aelodau i sefydlu Gweithgor yn cynnwys y Cynghorwyr Jones-Pritchard, Sandrey a Wong, i drafod y mater ymhellach.

PENDERFYNWYD:

Nodi'r adroddiad a derbyn yr argymhellion sydd ynddo.

15 : TGCH A CHYFLEUSTERAU GWEITHIO YSTWYTH AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG

Gwahoddodd y Cadeirydd Gary Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, i gyflwyno'r adroddiad a oedd yn amlinellu pa offer a chyfleusterau y cynigiwyd eu darparu i Aelodau Etholedig yn dilyn Etholiadau Llywodraeth Leol 2022.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Trafododd yr Aelodau a fyddai'n bosibl caniatáu i Aelodau Etholedig gael mynediad i Office 365 drwy eu dyfeisiau TG eu hunain yn hytrach na rhai'r Cyngor. Mynegwyd y farn bod mantais o ran cael dyfeisiau ar wahân. Croesawyd y ddarpariaeth o fonitorau ychwanegol.
- Gofynnodd yr Aelodau am eglurhad ar ddarparu cyfleusterau argraffu. Atgoffwyd yr Aelodau na chaniatawyd defnyddio argraffwyr personol i argraffu deunydd y Cyngor. Dywedodd swyddogion fod hen beiriannau argraffu'r Cyngor yn cael eu hailgylchu i'w defnyddio. Awgrymwyd y gallai Aelodau ag angen cydnabyddedig brynu argraffwyr sy'n gydnaws â'u dyfais Cyngor, ac y gallai'r Cyngor wneud iawn am brynu papur a chetris inc. Byddai Gwasanaethau Aelodau yn parhau i argraffu llythyrau at etholwyr. Nid oes unrhyw gynlluniau i ddarparu argraffwyr ar gyfer yr holl Aelodau Etholedig. Gallai Aelodau gael mynediad at gyfleusterau argraffu yn swyddfeydd y Cyngor.

PENDERFYNWYD:

Nodi'r adroddiad a derbyn yr argymhellion sydd ynddo.

16 : Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM WASANAETH YMHOLIADAU'R AELODAU

Gwahoddodd y Cadeirydd Gary Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, i gyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am Wasanaeth Ymholiadau'r Aelodau. Darparwyd cyflwyniad i'r Pwyllgor o sut y byddai'r Gwasanaeth newydd yn gweithio.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhoi isod:

- Awgrymodd yr Aelodau y byddai'n ddefnyddiol derbyn hysbysiadau pe bai'r ymateb i ymholiad yn hwyr.

- Awgrymwyd y byddai'n ddefnyddiol pe bai'r Aelodau'n gallu cynhyrchu eu hadroddiadau eu hunain i olrhain a dadansoddi ymholiadau yr oeddent wedi'u derbyn.

Gwirfoddolodd y Cynghorwyr Goodway, Kelloway a Sandrey i brofi'r system newydd.

PENDERFYNWYD:

Nodi'r adroddiad a derbyn yr argymhellion sydd ynddo.

17 : Y FLAENRAGLEN WAITH

Gwahoddodd y Cadeirydd Gary Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, i gyflwyno'r Flaenraglen Waith.

PENDERFYNWYD:

Cymeradwyo Blaenraglen Waith y pwyllgor fel yn Atodiad A

18 : EITEMAU BRYD (OS OES RHAI)

Ni nodwyd unrhyw eitemau brys.

19 : DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Mae cyfarfod nesaf y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 24 Ionawr 2022 am 5.00 pm drwy MS Teams.